
LEDENBRIEF november 2017

Verslag excursie Klein Heidekamp, zaterdagmiddag 23 september.

Zaterdag 23 september was het zover, de jaarlijkse VleGel excursie naar winterverblijf Klein Heidekamp vond plaats. De groep, bestaande uit 14 personen, werd deskundig op de hoogte gebracht door Gerhard Glas. In zijn inleiding besteedde hij aandacht aan de geschiedenis van het terrein, het type terrein en de aanwezigheid van vleermuizen op het terrein en de aangrenzende gebieden.

In twee groepen hebben we de twee kelders bezocht. Er waren in totaal enkele tientallen dieren te zien. De meeste in een gewone slaap en een enkeling vloog rond. Er was veel gelegenheid om kennis uit te wisselen, foto's te maken en voor mij de eerste echte kennismaking met vleermuizen bekijken. Naast de twee grote kelders die we bezocht hebben was er de mogelijkheid om de kleinere kelders te bezoeken, een enkeling heeft dit gedaan. Persoonlijk vond ik dat wat te claustrofobisch. Concluderend vond ik het een zeer geslaagde excursie, aangenaam gezelschap en ik heb veel geleerd en gezien. Bijgevoegd nog enkele foto's die ik heb gemaakt. Jo-Ann van den Berg.

Workshop winterherkenning

Op 15 november vindt er weer een workshop herkenning vleermuizen in de winter plaats. Spreker dit jaar is Kamiel Spoelstra. Hij zal ons alle winterkenmerken en hoe te handelen in een winterverblijf vertellen. Voorafgaande aan de workshop is er een korte presentatie van de Zoogdiervereniging over zwermgedrag bij winterverblijven.

Datum 15 november

Tijd 19.30-21.30

Locatie Zoogdiervereniging Natuurplaza in Nijmegen

Deelname is gratis voor leden, niet leden zijn ook welkom tegen een kleine bijdrage. Aanmelding loopt via het secretariaat. Kort tevoren ontvang je de precieze locatie en een routebeschrijving. Er is nog ruimte voor een aantal personen. Wil je deelnemen laat dit dan zsm weten.

Bestuursnieuws

Tjeerd Kooij en Nicole de Ruiter hebben aangegeven het bestuur te willen verlaten met ingang van de ALV van 2018. Het bestuur is daarom op zoek naar 2 nieuwe leden om het team te versterken naar 5 personen. Heb je belangstelling dan horen wij dit graag. NB tijdsindicatie: Je hebt ongeveer 2 uur per week tijd nodig voor de bestuurstaken, de ene keer iets meer dan de andere. Ca 6 keer per jaar vergaderen (gezellig!), voorbereiden activiteiten leden, aanwezig bij excursies/workshops/weekeinde etc.

Besteding budget VleGel

Ruud Kaal heeft bij het bestuur een verzoek ingediend voor de aanschaf van een Trovanprint (telraam voor vleermuizen bij bv een winterverblijf). Het bestuur heeft dit verzoek in behandeling genomen en goedgekeurd. Een en ander zoals kortgesloten tijdens de ALV van 2017.

Nieuws uit de regio

Kastencontrole in het Eperholt, de eerste bosvleermuizen en vleermuizen boven een vogelnest

In het Eperholt, een gemeentelijk bosgebied ten noordwesten van Epe, zijn eind 2015 veertien vleermuiskasten opgehangen. Zes daarvan zijn kokervormige houtbetonkasten (type: Schwegler 2FN) en acht zijn platte houten kasten (type: Bloemhof). Het doel van de kasten is informatie verzamelen over de vleermuissoorten die in het gebied voorkomen. De kasten hangen in groepjes van twee of vier kasten op vijf verschillende plaatsen.

In 2016 zijn de kasten vijf keer gecontroleerd. Daarbij zijn gewone grootovleermuizen en gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Bij de eerste controle in 2017 op 20 april worden ook alleen deze twee soorten gevonden. Op 24 augustus zien we bij de volgende ronde in een Schweglerkast 6 bosvleermuizen. De dieren zijn wakker en lijken al erg actief. Alle dieren kunnen uit de kast gehaald worden. We wegen en meten ze. Het blijken vijf vrouwtjes en 1 mannetje.

Bosvleermuis.

Geslacht	Onderarm	Gewicht
Vrouw	46,4 mm	16 gram
Vrouw	44,8 mm	17 gram
Vrouw	43,6 mm	16 gram
Vrouw	43,6 mm	17 gram
Vrouw	45,2 mm	18 gram
Man	42,4 mm	14,5gram

Dat past mooi binnen de maten die Dietz geeft: onderarm 38,0 – 47,1 mm, gewicht 13 -18 gram.

Naast deze mooie waarneming treffen we in twee kasten van hetzelfde type vleermuizen aan boven een vogelnest. Eerst zien we een gewone dwergvleermuis in die situatie, later een tiental gewone grootoren. Het nest neemt zoveel ruimte in beslag dat de vleermuizen maar net te zien zijn. Door het spleetje ruimte dat over is, kan wel vastgesteld worden dat het om ongeveer tien dieren

gaat. De dieren moeten aan de achterkant van de kast ruimte gevonden hebben om langs het nest naar boven te kruipen. Frans Bosch, Eveline Drevijn.

Gewone dwergvleermuis.

Gewone grootoorvleermuisen.

Rosse vleermuis overleeft prikkeldraad

Op 13 september was ik als vrijwilliger bij Natuurmonumenten weer op kantoor Veluwezoom, toen de boswachter faunabeheer mij kwam halen en meenam een eindje de weg naar de Posbank op. Daar had hij een vleermuis in het prikkeldraad zien hangen. Het dier, een rosse vleermuis, leefde nog maar zat muurvast aan een prikkel van het draad. Met enige moeite kon het dier worden losgemaakt en werd duidelijk dat tussen de vierde en vijfde vinger een stuk van de vlieghuid van een vleugel kapot was. Door de regen was het dier koud, nat en verformfaaid (zie foto).

De vraag was natuurlijk of de beschadiging zo erg was dat het dier niet meer zou kunnen vliegen en dan natuurlijk ook niet in vrijheid zou kunnen overleven. In een kooitje thuis werd het dier weer warm en droog. Snel leerde het dat meelwormen eetbaar zijn en groeide zijn onrust over de opsluiting. De opvolgende dagen en avonden met regen waren niet geschikt voor een eventuele proefneming met vliegen buiten. De eerste mogelijkheid daarvoor was de mooie avond van 23 september. Op het grasveld in park Angerenstein (naast mijn huis) mislukten de eerste pogingen. Daarna bleef het dier in de lucht en leerde kennelijk snel om het gat in de vleugel aerodynamisch te compenseren. Na enkele rondjes koos het dier resoluut op grotere hoogte koers terug naar Veluwe-

zoom (zo leek het althans). Niet meer een ten dode opgeschreven slachtoffer, maar een overlever met nieuwe kansen in vrijheid. Gerhard Glas (foto Robert van Sintmaartensdijk)

Regio Arnhem

Het is niet gelukt om een excursie te organiseren in het kader van de Nacht van de Vleermuis. Enkele leden zijn gaan meedoen aan de vleermuis transect tellingen ('autovleren'). Op een aantal locaties zijn (pogingen tot) kolonietellingen gedaan. Met regelmaat zijn de controles gedaan in beide projecten met vleermuiskasten. Tijdens een schoonmaakmiddag is rottend hout en andere rommel uit het water in een winterkwartier gehaald. Gerhard Glas.